

1

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו: א א ראובן שמעון לוי ויהודה: יששכר ובלן ובנימן: דן ונפתלי גד ב ד ואשר: ויהי כל נפש יצאי ירך יעקב שבועים נפש ויוסף היה ב מצרים: וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא: ובני ישראל פרו ו י ו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אתם: ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף: ויאמר אליעמו ח ה הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו: הבה נתחכמה לו פן ירבה ו י ויעלה מן הארץ: וישמו עליו שרי מסים למען ענתו בסבלתם ויבן י א ערי מסכנות לפרעה את פתם ואת רעמסס: וכאשר יענו אלו פן י ב ירבה וכן ירץ ויקצו מפני בני ישראל: ויעבדו מצרים את בני י ג ישראל בפרך: וימררו את חייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים י ד ובכל עבדה בשדה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך: ויאמר מלך מצרים למילדת העברית אשר שם האחת שפרה ושם ט ה שנית פועה: ויאמר בילדכן את העבריות וראיתן עליהן אבנים י ו אספן הוא והמתן אלו ואם יבת היא ותיה: ותיראן המילדת את י ה האלהים ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים ותחיו את ה י ה ילדים: ויקרא מלך מצרים למילדת ויאמר להן מדוע עשיתן י ה הדבר הזה ותחיו את הילדים: ותאמרן המילדת אל פרעה כי לא י ט כנשים המצרות העברית כייחיות הנה בטרם תבוא אליהן המילדת וילדו: ויטוב אלהים למילדת וירב העם ויעצמו מאד: ויהי כייורא י כ א המילדת את האלהים ויעש להם בתים: ויצו פרעה לכליעמו לאמר כל הילוד הילוד היארהתשליכהו וכל הבת תחיון: כ נ ש מ

5

ואלה שמות, א"ר אבהו כל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים ואלה מוסיף שבח על הראשונים, אלה תולדות השמים והארץ (ב) פסל לתוהו ובוהו, ואלה שמות הוסיף שבח על שבועים נפש שנאמרו למעלה שכולם היו צדיקים.

נפש כפה שמו

6

פועה, שהופיעה הפנים נגד פרעה וזקפה חוטמה בו ואמרה לו אוי לו לאותו האיש כשיבא האלהים ליפרע ממנו, נתמלא עליה חמה להרגה. ש פ ר ה שהיתה משפרת על דברי בתה ומפייסת עליה אמרה לו אתה משגיח עליה תינוקת היא ואינה יודעת כלום. שמות נכה

7

והרי ביציאת מצרים רצה השם יתברך להקנות להם כל אמונות אמיתיות שזהו עיקר המופתים שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים כדי שיאמינו כל אמונות אמיתיות. שמות נקודות פסוק

8

בדברו אל כל עדת בני ישראל: אנכי יי אלהיך אשר הוצאתיך מצרימ מצרים, ולא אמר: אנכי בורא העולם ובוראכם. וכן פתחתי אני בהשיבי לך, שר הכוכבים, כאשר שאלתני לאמונתך, הודיעי אותך מה הוא הדבר המחיב אותי והמחיב את כל עם ישראל, דבר שנתברר לבני ישראל בראשונה על פי ראות עינים, ואחרי כן נמסר לאיש מפי איש בקבלה, הדומה למראה עינים. כבודי פתח אור בה

9

ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים²⁷ שהם יסוד התורה כלה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם בין כרבים בין ביחיד²⁸, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריחנו ענשו, הכל בגזרת עליון כאשר הזכרתי כבר²⁹ ונכחן פוסת מרא

10

א (א) בראשית, אמר רבי יצחק¹ לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחדש הזה לכם (שמות יב ב), שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל², ומה טעם פתח בבראשית³ משום: כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים (תהלים קיא ו). שאם⁴ יאמרו אומות העולם לישראל⁵: לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם: כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו. ויש כראשית

2

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו בכר יעקב ראובן: ובני ראובן חנוך ופלוא וזכרון וזכרי: ובני שמעון ימואל וימין ואהר ויקין וזכר ושאוול בני י הכנענית: ובני לוי גרשון קהת ומררי: אלה בני בלהה אשר נתן לבן לרחל בתו ותלד את אלה ליעקב כל נפש שבועה: פל הנפש הבאה ליעקב מצרימה יצאי ורכו מלבד נשי בני יעקב כל נפש כ ששים ושש: ובני יוסף אשר ילדו למצרים נפש שנים פל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבועים: כ נ ש מ

3

א (א) ואלה שמות בני ישראל, אף ע"פ שמנאן בחייהם בשמותם¹, חזר ומנאם אחר מיתתן, להודיע חבתם², שנמשלו לכוכבים, שמוציאם ומכניסם במספר ובשמותם³, שנאמר: המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא (ישעיה מ כו). ויש מ

4

השלים הכתוב ספר בראשית שהוא ספר היצירה בחדוש העולם ויצירת כל נוצר, ובמקרי האבות כולם שהם כענין יצירה לזרעם¹, מפני שכל מקריהם ציורי דברים לרמוז להודיע כל העתיד לבא להם, ואחרי שהשלים היצירה התחיל ספר אחר בענין המעשה הבא מן הרמזים ההם, ונתיחד ספר ואלה שמות בענין הגלות הראשון הנגזר בפירוש² ובגאולה ממנו, ולכן חזר והתחיל בשמות יורדי מצרים ומספרם אף על פי שכבר נכתב זה³ בעבור כי ירידתם שם הוא ראשית הגלות כי מאז הוחל, והנה הגלות איננו נשלם עד יום שובם אל מקומם ואל מעלת אבותם ישובו, וכשיצאו ממצרים אף על פי שיצאו מבית עבדים עדיין יחשבו גולים כי היו בארץ לא להם⁴ נכוכים במדבר⁵ הכתוב שמו

11

יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה¹. שלמה המלך ע"ה למדנו בכתוב הזה כי שנות האדם מתארכים או מתקצרים לפי הזכות והעונש, וזה בדרך נס נסתרי², וידוע שהנסים כלם נחלקים לשני חלקים: יש נסים מפורסמים ויש נסים נסתרים, המפורסמים הם אותות והמופתים הגדולים אשר נעשו לעיני העמים כאותות של מצרים בעשר מכות ובקריעת ים סוף, וירידת הזמן והשלו, והוצאת המים מן הצור, המשנים טבעו ומנהגו של עולם, הנסתרים הם המעשים והמקרים שאירעו לאבות אברהם יצחק ויעקב, כמלחמת אברהם עם המלכים ההם ונצוחו והתגברותו עליהם כי אע"פ שנראה כדרך מנהגו של עולם הכל היה נס נסתרי. ויבנו חמו - כנשא בראש

